

Normalizacija podataka stepenim transformacijama

Box-Cox i Yeo-Johnson transformacije

Sara Živković

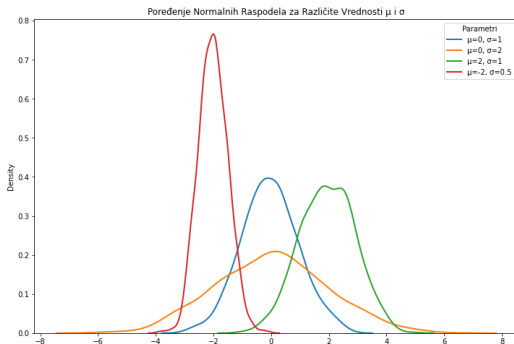
Matematički fakultet, Univerzitet u Beogradu

22. septembar 2024.

- 1 Pojam normalizacije
  - Normalna raspodela
  - Testovi normalnosti
- 2 Stepene transformacije
- 3 Box-Cox transformacija
- 4 Yeo-Johnson transformacija

Normalna raspodela

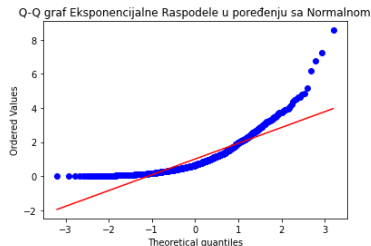
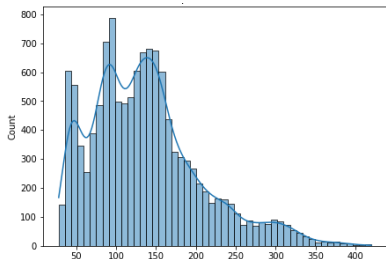
- Oblik zvonaste krive, simetrična oko svoje srednje vrednosti.
- Podaci su simetrično raspoređeni.
- Najveći broj podataka gravitira ka sredini raspodele.
- Ekstremne vrednosti imaju nisku, ali nenultu verovatnoću pojavljivanja.
- Srednja vrednost i medijana su iste vrednosti i nalaze se u centru krive.

Kako proveriti raspodelu našeg uzorka?

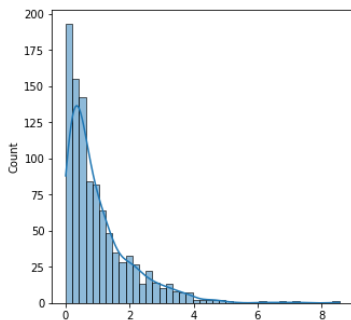
→ Testovi normalnosti

- Grafička reprezentacija raspodele
  - Grafik raspodele
  - Histogram
  - QQ grafik
- Metrike
  - Asimetrija ('Skewness')
  - Mera špicastosti ('Kurtosis')
- Statistički testovi normalnosti

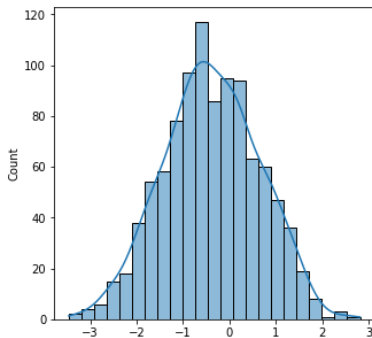
Šta ako podaci ne prate normalnu raspodelu? - Koristimo normalizaciju!

Primer: Generišemo skup slučajnih 1000 vrednosti iz eksponencijalne raspodele.

Pre normalizacije

Skew: 2.053

Posle normalizacije

Skew: 0.242

Stepene transformacije – put do normalizacije

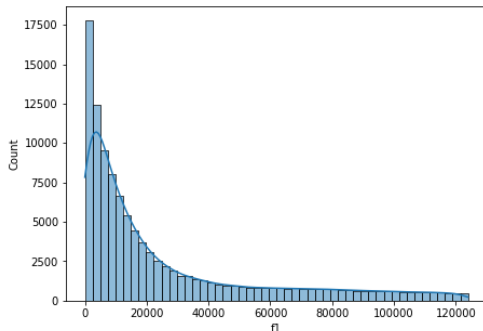
- Logaritamska $y = \log(x)$
- Inverzna $y = x^{-1}$
- Korene $y = x^{1/2}, y = x^{1/3}$
- **Box-Cox**

$$y(\lambda, x) = \begin{cases} \frac{x^\lambda - 1}{\lambda} & \text{ako } \lambda \neq 0, \\ \ln(x) & \text{ako } \lambda = 0. \end{cases}$$

- **Yeo-Johnson**

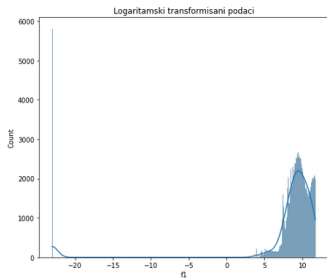
$$y(\lambda, x) = \begin{cases} \frac{(x+1)^\lambda - 1}{\lambda} & \text{ako } \lambda \neq 0 \text{ i } x \geq 0, \\ \frac{-(-x+1)^{2-\lambda} + 1}{2-\lambda} & \text{ako } \lambda \neq 2 \text{ i } x < 0, \\ \ln(x+1) & \text{ako } \lambda = 0 \text{ i } x \geq 0, \\ -\ln(-x+1) & \text{ako } \lambda = 2 \text{ i } x < 0. \end{cases}$$

Uzorak koji koristimo: pregledi na web sajtu po minutu, u vremenskom periodu od 3 meseca. [link ka podacima]

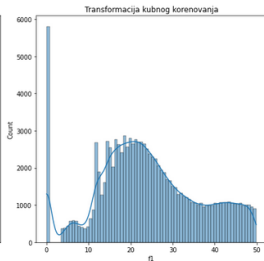
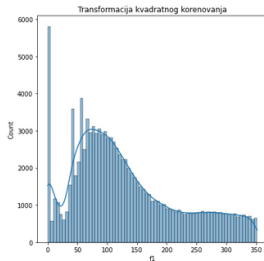

Slika: Histogram raspodele uzorka

Zaključak: Uzorak ne prati normalnu raspodelu.

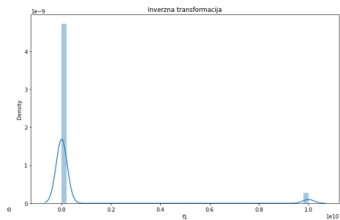

Logaritamska transformacija

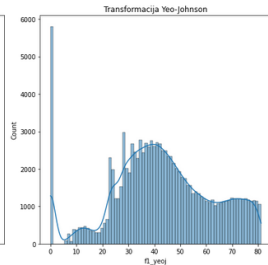
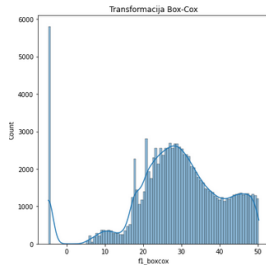

Korenske transformacije

Inverzna transformacija

Box-Cox i Yeo-Johnson

Pored grafičkog prikaza, računali smo i razliku srednje vrednosti i medijane svake transformacije, kao i njenu asimetriju.

Rezultati:

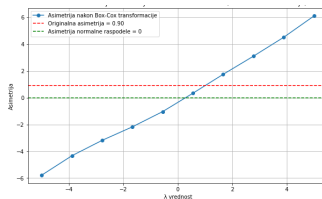
Transformacija	Razlika	Asimetrija
Original	13342.37	1.54
Logaritamska	1.73	-3.72
Inverzna	13341.94	3.94
Kvadratni koren	21.59	0.70
Kubni koren	1.33	0.14
Box-Cox	0.29	1.54
Yeo-Johnson	1.05	1.54

Zaključak: Vidimo da su podaci najbliži normalnoj raspodeli primenom Box-Cox i Yeo-Johnson transformacija, ali da najpribližniju asimetriju normalnoj ima transformacija kubnim korenom.

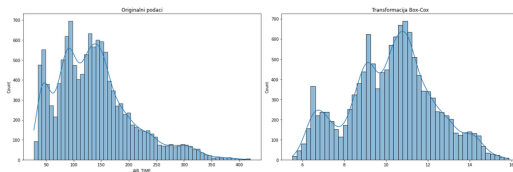
Box-Cox transformacija

- Radi samo sa pozitivnim podacima.
- Stepena transformacija koja koristi parametar λ da prilagodi raspodelu podataka.
  - $\lambda = 0.50$: transformacija pomoću kvadratnog korena
  - $\lambda = -1.00$: transformacija pomoću recipročne (inverzne) vrednosti
  - $\lambda = 0.00$: transformacija pomoću prirodnog logaritma
- Najčešće za sprovođenje transformacije koristi funkcija **boxcox** iz biblioteke **scipy.stats** koja omogućava automatsko određivanje optimalne vrednosti λ .

Uzorak koji koristimo: link ka skupu podataka

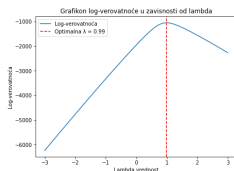
Slika: Optimalna vrednost λ prema boxcox funkciji: 0.28

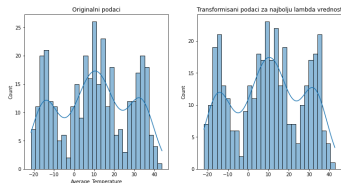
Slika: Promena raspodele podataka nakon primene Box-Cox

- Za podatke koji sadrže i pozitivne i negativne vrednosti.
- Parametar λ kontroliše oblik transformacije.
- Za sprovođenje transformacije koristi se uglavnom funkcija **yeojohnson** iz biblioteke **scipy.stats** koja omogućava automatsko određivanje optimalne vrednosti λ

Uzorak koji koristimo: Prosečne dnevne temperature u toku godine. [link ka skupu podataka]

Slika: Optimalna vrednost λ računanjem log-verovatnoće: 0.99

Slika: Promena raspodele podataka nakon primene Yeo-Johnson

- Veza sa statističkom analizom i metodama.
- Pronaći odgovarajuće, reprezentativne skupove podataka.
- Potvrditi da je primenjena transformacija ispravno normalizovala podatke.
- Odlučiti se za najbolji pristup prikazivanja transformacija.

Hvala na pažnji :)